

INDISPENSABLE A LOS VIAJEROS

Los Salicilatos de Vivas Penet

Curan pronto y bien toda clase de indisposiciones del TUBO DIGESTIVO, VÓMITOS, DIARREAS, COLERA, TIFUS, DISENTERIA, etc.

ADOPTADOS DE R. O. POR EL MINISTERIO DE MARINA Y POR EL de Guerra, y recomendados por la Real Academia de Medicina. Son falsas todas las cajas que no lleven en el prospecto inscripción transparente con los nombres del medicamento y del autor.

va presentarse desseguida, el fiscal senyor de Ribes també va comparèixer, no va citar als doctors Ortíz, Sforzarda y Bravos.

Tants varen ésser els enterats, que als pocs minuts els periodistes sabien que s'havia trobat un crani de nen de tres anys, als quals els demés desos del cos magrallats i la cabellera mitg despresada del cap.

El crani, junt amb unes sabatetes, era embolicat amb draps i sepultat en una paret que dona al pati de la casa, abans d'una construcció expressa.

Es un'altra de les víctimes de la segrestadora.

Cal, per millor coneixement del llegidor, observar que el crani trobat no pot ésser ni del nen Alexandre ni de cap altra de les criatures desaparegudes de les quals s'ha vingut parlant fins ara.

Es el crani d'una criatura de la qual encara no s'havia parlat.

Es un nou crim.

El jutjat, després de canviades les primeres impressions sobre aquesta troballa, va determinar anar a Sans.

A dos quarts de vuit varen sortir en cotxes cap a dit punt, el jutge especial senyor de Prat, el secretari senyor Aracil, el criminalista senyor Martí i el forense de guardia.

Ab el jutjat hi varen anar també alguns periodistes.

A Sans

An aquella barriada ja s'havia escampat la nova i s'havia aplegat al carrer de Jochs Florals nombrosos grups que comentaven la troballa.

La casa que havia habitat la Enriqueta es la senyalada amb el número 155. Es una casa de planta baixa a la qual s'hi va afegir un pis darrere d'un segon després d'haver-ne marxat la segrestadora.

D'aspecte humil i molt antiquada. Quan la Enriqueta va marxar, ací hi havia completat sis anys, va ocupar la família del vici d'aquella barriada, Enrich Sanjuan. Més tard va logar-la i també vici de la mateixa Antoni Nieves, que actualment té una botiga al carrer de la Constitució.

Actualment l'habita Antoni Esberdit junt amb el seu fill Francisco, la esposa d'aquest i dos nens de pocs anys.

El pati de la casa té uns quatre metres quadrats aproximadament. A la part esquerra hi ha un safreig. Les parets, al costat d'algunes d'aquestes cases antigues, són molt gruixudes. Prop del safreig hi ha un troc que té més d'un metre. En aquell indret es ahont els tècnics han comensat el reconeixement.

Han tralat a terra un envà que, encara que revellit, se veyia, inspeccionat ab cabina, que era postit, y tot seguit han trobat l'amagatall.

El buit tenia més de mitg metre de fondària i era fet a un metre de terra. Al costat de la terra presentava l'efecte d'un ninxo de ciment.

Un cop fet aquest descobriment s'han tirat dos envans més a terra, no donant cap resultat. Com que ja eren prop de les sis de la tarda se va desistir de continuar la tasca.

Han presenciat aquestes operacions, ab l'esparment que es de suposar, l'inquilino senyor Esberdit y un sabater vici.

Ab arribarhi el jutjat va inspeccionar el lloch de la troballa i va interrogar breument als inquilinos de la casa i a alguns veïns.

Prop de les nou se va dirigir altra vegada al Palau de Justicia.

A Sant Feliu

Tal com vàrem dir oportunament, el dia de Sant Josep el jutge de Sant Feliu va visitar el especial senyor de Prat per demanar-li la clau de la casa d'aquella població, propietat del pare de la Enriqueta Martí i ahir demanà va demanar per telèfon la clau d'un armari de la mateixa casa.

El senyor de Prat va disposar que la clau demanada li portés personalment l'inspector de policia senyor Sánchez, qui va marxar a les tres de la tarda, però amb la clau disposada i presentant car de pas el reconeixement que's tenia de fer a la casa.

La casa del pare de la Enriqueta és al carrer del Folguera, número 57, y té un aspecte de casa abandonada. Tot sembla indicar que hagi de caure.

Al arribar el senyor Sánchez a Sant Feliu el jutjat, compost del jutge, don Manuel Aguilera, secretari, don Antoni Morés, criminalista, don Gabriel Barbeta, i el repetit inspector, varen dirigir-se a la casa misteriosa, fent un detingut examen de les seves dependències, no podent fer el reconeixement anunciant per no haver comparat, degut a una mala intel·ligència, n'hi arribaven n'hi pates.

Aquestes operacions se faràn probablement avuy. Es clar que sobre'l seu resultat no's pot avançar res, però, segons indicis, sembla que hi ha esperança de trobarhi molta cosa.

A darrera hora del vespre l'inspector senyor Sánchez va tornar de Sant Feliu, entrant al jutjat per enterar-lo de la diligència practicada, fent entrega, al mateix temps, d'uns pots de grassa y mantega, ampolles de viagre y oli y d'alguns documents.

Va dir l'inspector referit que cap de aquestes coses valia la pena de començar-se.

A darrera hora

A darrera hora se'ns va dir, y nosaltres acollim la notícia sota el títol de informació, que's crani trobat són dos y no un.

La persona que's donà la notícia, y els detalls ab què's la va contar, ens fa creure en la possibilitat de la troballa.

El pare don Pujol

Sobre aquest personatge, novel·les tota tots els altres del procés, y que segons cartes y documents que s'han trobat, ha mort al menys tres vegades, n'és comprovat que va morir de veritat, y començaments del any 1906.

Juan Pujol y Bonet, pare del pintor Pujol, va ésser enterat en el consergeri del S. O. el dia 24 de janer del 1906. Y si no's comprovava la contrarietat, sembla que va morir el dia abans en el carrer de Sant Rafael, número 24, baixos, als 79 anys d'edat.

Sobre'l naixement de l'Angeleta.

El jutjat ha demanat a la parroquia de Santa Maria, de Sans, y a la dels Angels, la partida de baptisme de la nena Angeleta.

La Enriqueta va dir abans d'ahir que era batejada a Sant Pau; mes això no és cert, tota vegada que en 6 de desembre de 1906 a la esmentada parroquia de Santa Maria va batejarhi una criatura a la que's va imposar el nom d'Angeleta. Aquesta criatura la va presentar la Enriqueta, dient que era de pares desconeguts.

Disposició

S'es disposat per demà, divendres, un minucios reconeixement a la casa núm. 1 del carrer del Pen de la Creu, ahont havia viscut durant algun temps el curander Joan Pujol.

Alexandre y Benedicte. Nou crim.

Cal recordar antecedents. Mentre's se feyen els treballs per averiguar ahont era'l nen Alexandre, fill suposat don Pujol y de la Martí, va tenir notícia de que s'havia inscrit en el Registre civil la partida de defunció del nen Benedicte Claramunt y Pujol, el qual, a pesar de fer vuit anys que l'havien donat per mort, encara's troba disrunt de salut excelent.

Es mes: va anar-se als cementiris, y en el del S. O. hi figura la partida d'enterrament del noy expressat, mort el dia 20 de juy de 1905, a l'edat de dos anys, a la casa del carrer de Picalqués, número 3 bis, entressol.

Així, donchs, aquesta partida de defunció es falsa; però fins ara's creya que al nen Alexandre se l'havia inscrit al registre de defuncions ab el nom de Benedicte, per a lliurar an aquest del servey militar, tal com havia dit l'Enriqueta. Mes, ara ha vingut a parlar a mans del jutjat una certificació de defunció del nen Alexandre Pujol y Martí, de vuit mesos d'edat.

Y com que'l nen Alexandre va desaparèixer quan tenia més de dos anys, no pot ser el que es enterra; perquè es impossible que un metge confongu l'edat d'una criatura de vuit mesos amb una de dos anys, y com que tampoch es el nen Benedicte, resulta que es... un altre.

Y ara s'ha de tenir en compte que aquesta nova criatura desapareguda no pot ésser cap de les que s'han trobat els ossos fins ara. Lo qual vol dir que's tracta d'un altre crim.

Sindicat d'autors catalans

L'èxit de EL TRESOR

Diu el senyor Redondo en el «Diario de Comercio»:

«El señor Morató, que en su comedia «El comensar de los arrels», demostró cumplidamente sus conocimientos de la técnica teatral, con la comedia estrenada el sábado por la noche se muestra como maestro consumado.

«El tesoro es, ante todo, una idea muy bien desarrollada escénicamente; además tiene un momento hondamente dramático, el segundo acto, que es el núcleo de la acción, y como tal, previene el desenlace, en todas las escenas hay vida, hay interés, hay emoción.

«El tesoro resulta una comedia muy humana y muy teatral.

«El autor la resuelve con talento y a satisfacción del auditorio.

«El tema escogido por el señor Morató es para ser descrito, sino por un escénico, pues en el desenvolvimiento natural de la obra está el secreto del merecido éxito que alcanzó.

«Respira toda la obra un aire francamente catalán de buena cepa, y aunque se desarrolla en un ambiente rural, ha sabido revestirla de cierta dignidad que le presta el carácter de la dramática moderna.

«Los caracteres están bien dibujados; además de los principales sobresalen dos ingenios rústicos que interpretaron con donaire la señorita Mestres y el señor Barbosa. Otro personaje debemos consignar: el del viejo «Cabrera», que con tener una sola escena adquiere gran relieve por estar dotado magistralmente por el señor Capdevila lo dijo y lo caracterizó de manera perfecta.

«La señora Baró hizo una merisísima labor, lo propio que el señor Borrás. Para ellos fueron los mejores aplausos.

«La representación en conjunto fué excelente, en la primera mitad del acto primero estuvieron los actores bajos de tono, pero se emendaron luego.

«El autor fué llamado al palco escénico al final de los actos y muy aplaudido por la selecta concurrencia que era numerosa.

«El Sindicato de Autores dramáticos va cumpliendo su programa y es visto con agrado por los amantes de nuestro Teatro».

«Sen de l'Alexandre Plana, crítich artístich de «El Poble Català», els següents fragments:

«Els dos germans Pere y Modest Rocalt porten molts anys sense dir-se ni paraula, ab tot y viure a la mateixa casa: el silenci entre ells dos s'es torbat per les renyines del mossó y de la minyona, que ja d'any's serveixen fidelment a la família; les paraules que diuen cada un dels dos germans no van adreßades may a l'altre, sinó a l'Enriqueta, la filla del Modest, el darrer fill que's manté units en l'anar i venir silenciosos de tants anys mantenent.

«La filla ha sabut quins són el motiu d'aquesta separació d'animes: en Pere va estimar en secret a la mare de la noya, la muller de son germà, però la seva passió no va caure may en impuresa, y no ha d'avergonyir-se de res quan parlen de la muller. Però un dia terriblement penetrà una vegada en el germà, y fou una ofensa, aquest dia, que no s'ha pogut encara perdonar. Mentre's els dos germans vivien així, l'un ha cercat consol en la contemplació del espay, y lo més alt de

la casa s'ha transformat en observatori astronòmic; mentre's que l'altre s'ha lliensat a la febre dels negocis i la fortuna li ha sigut contraria. Quan l'acció de l'obra comença, se troba en un moment crítich: als deutes, l'endigu, galen y no veu manera de sortir-se'n. La seva ruina arrossegarà la felicitat de la filla si no s'afanya a casarla abans la gent no sapiga la seva situació. En Modest crida a sa filla y li descobreix la veritat, però que fassi per manera de què'l seu promès, en Jaume, fixi aviat el dia del casament; si no es casen, pensis, la noya s'ha salvat al engany, y no voldria que una vegada casada, se trobés que no havia sigut per ella, sinó per la dot que l'havien volgut. Y ho diu tot an en Jaume. Les vacilacions don Jaume li fan veure com era veritat lo que tenia, y li retorna la paraula compromesa.

En Pere ha endevinat la situació del seu germà, y quan aquest preparava les coses per fugir, trencant glàs d'aquell silenci d'any's, y li obre'l brases oferint-li la seva part de la fortuna dels Rocalt, para salvarlo. Llavors es quan torna a furgarhi l'idea d'aquell tresor que deu trobar-se, qui sab en quin amagatall de la casa, y que debades han cercat més d'una vegada. Els altres no hi creuen, ab el tresor, però ell, si, diuen que no cabrien y somnis d'home fet a minar les estrelles, però ell s'obstina en creure'hi, perquè un home a qui el poble té per bruixot y que de jove havia estat de mossó a can Rocalt, ha deixat fugir paraules comprometedores, les quals revelen que podria dir-ne alguna cosa.

En Luis, gran amic don Jaume, el promès de l'Enriqueta, quan la veu abandonada per son amic, sent com l'indignació que abans sentia per ella s'ha tornat amor. Un dia arriba a casa dels germans Rocalt, en el punt de què's treyen del davant a un escanyapobres que no vol donar-los més termes per cobrar lo que en Modest li deu; y en Luis s'ofereix a fer seu el deute.

Pere, que ha endevinat el sentiment que porta an en Luis an aquest acte generós, ho accepta. Però l'Enriqueta, quan en Luis li confessa que l'estima, no pot deixar-se estimar mentre li sembla que hi hagi en aquest amor un fons de pietat.

Confiat en què'l vell servidor de son pare, en Cabra, podrà fer-ho, decideix amagar el tresor. Però l'ha fet cridar.

El vell, que ha comprès per lo que l'han fet venir, s'entossudeix en no dir ni un mot quan li parlen dels diners amagats per lavi Rocalt. Els prechs para res serveixen, y quan en Pere, indignat pel fa caure d'una empena, promet dirho an en Luis, que li es present, llavors compta an aquest com un dia al pujar a les golfes, trobà un home que desenterrava una gerra d'unes.

«Aquest home tenia la teva mateixa fessomia», li diu.—Així es com en Luis descobreix el secret del tresor. El seu pare comensà la fortuna ab un cop de lladre.

El rest de l'obra, ja s'endevina. En Luis, després de molts dubtes, decideix fer la restitució dels diners abans d'anar-se para sempre. Però l'amor dona una solució millor, y casant-se ab la Enriqueta, salvarà la memoria de son pare.

Aquesta es l'acció de «El Tresor», la darrera obra don Joseph Morató. Es una obra que comença com una comedia, però per les línies d'una mica gruixuda de l'argument, un caràcter més aviat melodramàtic que no de comedia. Però la sobrietat dels mètodes de que s'ha valgut l'autor para omplir els espais d'aquesta armadura, y la correcció i l'habilitat del diàleg, l'han salvat de caure en les exageracions en que sense una altra cosa hauria caigut. Ab pocs personatges y ab poch moviment escénich, sab fer que l'atenció no's desvi may de l'acció de l'obra. Els trets mes o motius que poden mantenir fixa aquesta atenció, com el del tresor, el de l'amor don Luis, les renyines del mossó y la minyona, les enganyes don Modest per sos deutes y la bondat de l'altre germà, en Pere, són temes que combinen a través de l'acció ab força habilitat. Per altra banda, està molt ben trobada la manera de graduar l'acció en intensitat, de manera que a l'acabar el primer acte quedi un gran marge encara en blanc: el públich pot fer se suposicions de moltes menes, y quan el segon acte comença, el públich se troba en el núcle de la acció, y com tal, previene el desenlace, en todas las escenas hay vida, hay interés, hay emoción.

«El tesoro resulta una comedia muy humana y muy teatral.

«El autor la resuelve con talento y a satisfacción del auditorio.

«El tema escogido por el señor Morató es para ser descrito, sino por un escénico, pues en el desenvolvimiento natural de la obra está el secreto del merecido éxito que alcanzó.

«Respira toda la obra un aire francamente catalán de buena cepa, y aunque se desarrolla en un ambiente rural, ha sabido revestirla de cierta dignidad que le presta el carácter de la dramática moderna.

«Los caracteres están bien dibujados; además de los principales sobresalen dos ingenios rústicos que interpretaron con donaire la señorita Mestres y el señor Barbosa. Otro personaje debemos consignar: el del viejo «Cabrera», que con tener una sola escena adquiere gran relieve por estar dotado magistralmente por el señor Capdevila lo dijo y lo caracterizó de manera perfecta.

«La señora Baró hizo una merisísima labor, lo propio que el señor Borrás. Para ellos fueron los mejores aplausos.

«La representación en conjunto fué excelente, en la primera mitad del acto primero estuvieron los actores bajos de tono, pero se emendaron luego.

«El autor fué llamado al palco escénico al final de los actos y muy aplaudido por la selecta concurrencia que era numerosa.

«El Sindicato de Autores dramáticos va cumpliendo su programa y es visto con agrado por los amantes de nuestro Teatro».

«Sen de l'Alexandre Plana, crítich artístich de «El Poble Català», els següents fragments:

«Els dos germans Pere y Modest Rocalt porten molts anys sense dir-se ni paraula, ab tot y viure a la mateixa casa: el silenci entre ells dos s'es torbat per les renyines del mossó y de la minyona, que ja d'any's serveixen fidelment a la família; les paraules que diuen cada un dels dos germans no van adreßades may a l'altre, sinó a l'Enriqueta, la filla del Modest, el darrer fill que's manté units en l'anar i venir silenciosos de tants anys mantenent.

«La filla ha sabut quins són el motiu d'aquesta separació d'animes: en Pere va estimar en secret a la mare de la noya, la muller de son germà, però la seva passió no va caure may en impuresa, y no ha d'avergonyir-se de res quan parlen de la muller. Però un dia terriblement penetrà una vegada en el germà, y fou una ofensa, aquest dia, que no s'ha pogut encara perdonar. Mentre's els dos germans vivien així, l'un ha cercat consol en la contemplació del espay, y lo més alt de

la casa s'ha transformat en observatori astronòmic; mentre's que l'altre s'ha lliensat a la febre dels negocis i la fortuna li ha sigut contraria. Quan l'acció de l'obra comença, se troba en un moment crítich: als deutes, l'endigu, galen y no veu manera de sortir-se'n. La seva ruina arrossegarà la felicitat de la filla si no s'afanya a casarla abans la gent no sapiga la seva situació. En Modest crida a sa filla y li descobreix la veritat, però que fassi per manera de què'l seu promès, en Jaume, fixi aviat el dia del casament; si no es casen, pensis, la noya s'ha salvat al engany, y no voldria que una vegada casada, se trobés que no havia sigut per ella, sinó per la dot que l'havien volgut. Y ho diu tot an en Jaume. Les vacilacions don Jaume li fan veure com era veritat lo que tenia, y li retorna la paraula compromesa.

En Pere ha endevinat la situació del seu germà, y quan aquest preparava les coses per fugir, trencant glàs d'aquell silenci d'any's, y li obre'l brases oferint-li la seva part de la fortuna dels Rocalt, para salvarlo. Llavors es quan torna a furgarhi l'idea d'aquell tresor que deu trobar-se, qui sab en quin amagatall de la casa, y que debades han cercat més d'una vegada. Els altres no hi creuen, ab el tresor, però ell, si, diuen que no cabrien y somnis d'home fet a minar les estrelles, però ell s'obstina en creure'hi, perquè un home a qui el poble té per bruixot y que de jove havia estat de mossó a can Rocalt, ha deixat fugir paraules comprometedores, les quals revelen que podria dir-ne alguna cosa.

En Luis, gran amic don Jaume, el promès de l'Enriqueta, quan la veu abandonada per son amic, sent com l'indignació que abans sentia per ella s'ha tornat amor. Un dia arriba a casa dels germans Rocalt, en el punt de què's treyen del davant a un escanyapobres que no vol donar-los més termes per cobrar lo que en Modest li deu; y en Luis s'ofereix a fer seu el deute.

Pere, que ha endevinat el sentiment que porta an en Luis an aquest acte generós, ho accepta. Però l'Enriqueta, quan en Luis li confessa que l'estima, no pot deixar-se estimar mentre li sembla que hi hagi en aquest amor un fons de pietat.

Confiat en què'l vell servidor de son pare, en Cabra, podrà fer-ho, decideix amagar el tresor. Però l'ha fet cridar.

El vell, que ha comprès per lo que l'han fet venir, s'entossudeix en no dir ni un mot quan li parlen dels diners amagats per lavi Rocalt. Els prechs para res serveixen, y quan en Pere, indignat pel fa caure d'una empena, promet dirho an en Luis, que li es present, llavors compta an aquest com un dia al pujar a les golfes, trobà un home que desenterrava una gerra d'unes.

«Aquest home tenia la teva mateixa fessomia», li diu.—Així es com en Luis descobreix el secret del tresor. El seu pare comensà la fortuna ab un cop de lladre.

El rest de l'obra, ja s'endevina. En Luis, després de molts dubtes, decideix fer la restitució dels diners abans d'anar-se para sempre. Però l'amor dona una solució millor, y casant-se ab la Enriqueta, salvarà la memoria de son pare.

Aquesta es l'acció de «El Tresor», la darrera obra don Joseph Morató. Es una obra que comença com una comedia, però per les línies d'una mica gruixuda de l'argument, un caràcter més aviat melodramàtic que no de comedia. Però la sobrietat dels mètodes de que s'ha valgut l'autor para omplir els espais d'aquesta armadura, y la correcció i l'habilitat del diàleg, l'han salvat de caure en les exageracions en que sense una altra cosa hauria caigut. Ab pocs personatges y ab poch moviment escénich, sab fer que l'atenció no's desvi may de l'acció de l'obra. Els trets mes o motius que poden mantenir fixa aquesta atenció, com el del tresor, el de l'amor don Luis, les renyines del mossó y la minyona, les enganyes don Modest per sos deutes y la bondat de l'altre germà, en Pere, són temes que combinen a través de l'acció ab força habilitat. Per altra banda, està molt ben trobada la manera de graduar l'acció en intensitat, de manera que a l'acabar el primer acte quedi un gran marge encara en blanc: el públich pot fer se suposicions de moltes menes, y quan el segon acte comença, el públich se troba en el núcle de la acció, y com tal, previene el desenlace, en todas las escenas hay vida, hay interés, hay emoción.

«El tesoro resulta una comedia muy humana y muy teatral.

«El autor la resuelve con talento y a satisfacción del auditorio.

«El tema escogido por el señor Morató es para ser descrito, sino por un escénico, pues en el desenvolvimiento natural de la obra está el secreto del merecido éxito que alcanzó.

«Respira toda la obra un aire francamente catalán de buena cepa, y aunque se desarrolla en un ambiente rural, ha sabido revestirla de cierta dignidad que le presta el carácter de la dramática moderna.

«Los caracteres están bien dibujados; además de los principales sobresalen dos ingenios rústicos que interpretaron con donaire la señorita Mestres y el señor Barbosa. Otro personaje debemos consignar: el del viejo «Cabrera», que con tener una sola escena adquiere gran relieve por estar dotado magistralmente por el señor Capdevila lo dijo y lo caracterizó de manera perfecta.

«La señora Baró hizo una merisísima labor, lo propio que el señor Borrás. Para ellos fueron los mejores aplausos.

«La representación en conjunto fué excelente, en la primera mitad del acto primero estuvieron los actores bajos de tono, pero se emendaron luego.

«El autor fué llamado al palco escénico al final de los actos y muy aplaudido por la selecta concurrencia que era numerosa.

«El Sindicato de Autores dramáticos va cumpliendo su programa y es visto con agrado por los amantes de nuestro Teatro».

«Sen de l'Alexandre Plana, crítich artístich de «El Poble Català», els següents fragments:

«Els dos germans Pere y Modest Rocalt porten molts anys sense dir-se ni paraula, ab tot y viure a la mateixa casa: el silenci entre ells dos s'es torbat per les renyines del mossó y de la minyona, que ja d'any's serveixen fidelment a la família; les paraules que diuen cada un dels dos germans no van adreßades may a l'altre, sinó a l'Enriqueta, la filla del Modest, el darrer fill que's manté units en l'anar i venir silenciosos de tants anys mantenent.

«La filla ha sabut quins són el motiu d'aquesta separació d'animes: en Pere va estimar en secret a la mare de la noya, la muller de son germà, però la seva passió no va caure may en impuresa, y no ha d'avergonyir-se de res quan parlen de la muller. Però un dia terriblement penetrà una vegada en el germà, y fou una ofensa, aquest dia, que no s'ha pogut encara perdonar. Mentre's els dos germans vivien així, l'un ha cercat consol en la contemplació del espay, y lo més alt de

la casa s'ha transformat en observatori astronòmic; mentre's que l'altre s'ha lliensat a la febre dels negocis i la fortuna li ha sigut contraria. Quan l'acció de l'obra comença, se troba en un moment crítich: als deutes, l'endigu, galen y no veu manera de sortir-se'n. La seva ruina arrossegarà la felicitat de la filla si no s'afanya a casarla abans la gent no sapiga la seva situació. En Modest crida a sa filla y li descobreix la veritat, però que fassi per manera de què'l seu promès, en Jaume, fixi aviat el dia del casament; si no es casen, pensis, la noya s'ha salvat al engany, y no voldria que una vegada casada, se trobés que no havia sigut per ella, sinó per la dot que l'havien volgut. Y ho diu tot an en Jaume. Les vacilacions don Jaume li fan veure com era veritat lo que tenia, y li retorna la paraula compromesa.

En Pere ha endevinat la situació del seu germà, y quan aquest preparava les coses per fugir, trencant glàs d'aquell silenci d'any's, y li obre'l brases oferint-li la seva part de la fortuna dels Rocalt, para salvarlo. Llavors es quan torna a furgarhi l'idea d'aquell tresor que deu trobar-se, qui sab en quin amagatall de la casa, y que debades han cercat més d'una vegada. Els altres no hi creuen, ab el tresor, però ell, si, diuen que no cabrien y somnis d'home fet a minar les estrelles, però ell s'obstina en creure'hi, perquè un home a qui el poble té per bruixot y que de jove havia estat de mossó a can Rocalt, ha deixat fugir paraules comprometedores, les quals revelen que podria dir-ne alguna cosa.

En Luis, gran amic don Jaume, el promès de l'Enriqueta, quan la veu abandonada per son amic, sent com l'indignació que abans sentia per ella s'ha tornat amor. Un dia arriba a casa dels germans Rocalt, en el punt de què's treyen del davant a un escanyapobres que no vol donar-los més termes per cobrar lo que en Modest li deu; y en Luis s'ofereix a fer seu el deute.

Pere, que ha endevinat el sentiment que porta an en Luis an aquest acte generós, ho accepta. Però l'Enriqueta, quan en Luis li confessa que l'estima, no pot deixar-se estimar mentre li sembla que hi hagi en aquest amor un fons de pietat.

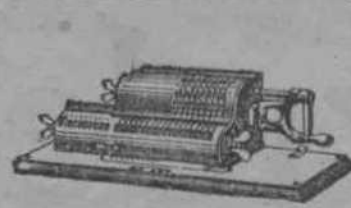
Confiat en què'l vell servidor de son pare, en Cabra, podrà fer-ho, decideix amagar el tresor. Però l'ha fet cridar.

El vell, que ha comprès per lo que l'han fet venir, s'entossudeix en no dir ni un mot quan li parlen dels diners amagats per lavi Rocalt. Els prechs para res serveixen, y quan en Pere, indignat pel fa caure d'una empena, promet dirho an en Luis, que li es present, llavors compta an aquest com un dia al pujar a les golfes, trobà un home que desenterrava una gerra d'unes.

«Aquest home tenia la teva mateixa fessomia», li diu.—Així es com en Luis descobreix el secret del tresor. El seu pare comensà la fortuna ab un cop de lladre.

El rest de l'obra, ja s'endevina. En Luis, després de molts dubtes, decideix fer la restitució dels diners abans d'anar-se para sempre. Però l'amor dona una solució millor, y casant-se ab la Enriqueta, salvarà la memoria de son pare.

Estalvieu temps y diner, usant la

Máquina de calcular Brunsviga

Per haver-se retirat el Campionat d'Espanya i Club Espanyol, el dimars se fa el partit eliminatori entre els Clubs Espanya i Casual, essent aquest donat completament durant tota la tarda, no poguent impedir que li entrassin vuit tants.

Falta ara celebrar partit entre els Clubs Espanya i Universitari, però designar el que pendrà part a les finals del Campionat a fi de més.

Junta

Al Col·legi Comtal de davant l'Orfeó s'hi celebrà la nit ja general extraordinària convocada per tractar de la desqualificació de dos jugadors, anada a París i altres assumptes de la Federació Catalana dels Clubs de Futbol, amb assistència de 29 Clubs, president el senyor Cinnamond, acompanyat dels senyors Astell i Peris.

Començà la sessió ab més d'una hora de retard, perdent-se després l'assistentament, temps per una banda ab els treballs de constitució i norma general, i per altra ab minucies i petites, fins que el senyor Clapera, ab molt bon criteri, esperant contemporisador i enlaira, i encertades frases, presentà una proposició-resum, la qual acceptada pel senyor Torres, representant del Barcelona, i suscrita per la majoria dels delegats, després de lleugeres modificacions i de ser més temps per culpa dels obstruccionistes, fou aprovada.

Per aquesta proposició s'aprovà la gestió de la Junta, a la qual se li va concedir un vot de confiança, demanant-li que vulgui retirar les dimissions presentades i continuar al davant de la Federació, i s'ajecà la desqualificació dels senyors Samper i Aguirreche, considerant-se suficientment castigats ab lo molt que s'ha parlat d'aquest assumpte.

A quarts de tres del matí'n retirarem, quan continuava encara perdent-se temps per excés de contemplació d'uns i altres, i falta de carinyo a la Federació i al sport, que molts no arriben a capir lo que significa.

Sembla que la Junta presentarà novament la dimissió ab caràcter irrevocable.

CORREDDISSES.

Agricultura

Unió de Viticultors de Catalunya

El diumenge celebrà la Unió de Viticultors de Catalunya celebrà un mitjà de propaganda a Mollet. Presidí el senyor Puig de la Bellacasa, acompanyat pel president del Sindicat de Regants senyor Jaques, el vocal de la Cambra Agrícola de Cervera senyor Saura i altres distingides personalitats de la comarca.

Ferón de la Paraula els senyors Fortuny, Parclada, Barnadas i Puig de la Bellacasa, explicant lo que és la Unió, sa organització i fins.

Lo més important del miting fou el parlament del president de la Unió, el qual explicà l'alcanc de les conclusions aprovades en la darrera Assemblea, demostrant la falsedat de l'argumentació dels que combaten part de la segona, relativa a la necessitat de promoure una corrent d'opinió a Espanya favorable a la declaració de cultiva i guies de circulació dels vins, per quant parteixen d'una conclusió que sola existeix en sa imaginació i fan afirmacions per les que demostren desconèixer la finalitat de la declaració i guies.

Ya negar rotundament la especie promulgada atribuint als emporadonats l'esser partidaris d'aigüar el vi, car pel contrari entenen que es una adulteració de gran importància que deu perseguir-se implacablement. A lo finch que tendeix la sessió presentada pel senyor Calsina a la conclusió tercera, és a que, en cas de reunir l'encampament ab alcohol vintidós dels vins de baixa graduació, se consenti afegir aigua al most als d'alta, únicament com a compensació. Com emporadonats i president de la Unió, emben equivocada tal pretensió i aixís espera ho comprendran a la fi aquells de sos compatriotes que sustentaren tal teoria com esperen tota els qui en endavant parlin de les conclusions de l'Assemblea ho faran basant-se més en la realitat i en l'esperit que les informen i que's ve desenrotllant desde fa mesos en l'orque de la Unió d'El Vinyaters.

Tots els oradors foren molt aplaudits, inscribint-se al final de l'acte bon nombre d'associats i constituint-se diferents delegacions locals d'Urgell.

En la sessió celebrada el diumenge d'últim per la Junta de Govern del Sindicat Agrícola de Barcelona, adhiere al Foment del Treball Nacional, i acordà dirigir una instància al alcalde d'aquesta capital preguent-se serveixi far públic, per medi de la premsa o en la forma que cregui convenient, l'informe presentat pel regidor senyor Coll, sobre la poda d'arbres. Així mateix s'acordà donar al Ajuntament que se serveixi publicar les bases i condicions del concurs per a l'edificació de palmeres, realitzant el concurs en la forma previnguda per la llei.

La columna Navarro és va perseguir, posant-se en dispersió després de viu troteig.

Les nostres baixes són: el soldat Francisco Mena Val, mort; el sargent Diego Lorenzo Morado i el soldat Alfrete Alvarez Perez, ferits de gravetat; els soldats Mateu, Paro, Alvarez, Manuel Sánchez, Sintes i Angel González Ibañez, ferits lleus; tots del regiment de cavalleria de Tardit.

Avuy, de bon matí, ha sortit de Had de Benicarló la columna López Herreño, dirigint-se a Yaxamen, abont estarà alguns dies.

(DE L'AGENCIA HAVAS)

Lo que diu la premsa

«Le Matin», en un despaix de Londres, acull el rumor de que Anglaterra ha recomanat recentment a Espanya moderació i esperit de conciliació en les negociacions ab França.

«La Libre Parole» assegura que el Govern francès considera necessària per a expedicions militars al Marroc: una que sortirà de Chautia en la segona quinzena d'abril, dirigint-se a Marrakech; i l'altra que sortirà de Ujda pel maig, dirigint-se a Fez per Taza.

La missió francesa

El-Kharoubia, 19.—La missió francesa que presideix M. Regnault va fer ab la etapa de Kharoubia.

El coronel Fernández Silvestre va enviar de Larache el capità Laquillo, un tinent i 40 genets espanyols que van acompanyar a la missió francesa tota la jornada, i han pernocat en un campament.

El-Kharoubia, 19.—La missió francesa que presideix M. Regnault va fer ab la etapa de Kharoubia.

El coronel Fernández Silvestre va enviar de Larache el capità Laquillo, un tinent i 40 genets espanyols que van acompanyar a la missió francesa tota la jornada, i han pernocat en un campament.

El-Kharoubia, 19.—La missió francesa que presideix M. Regnault va fer ab la etapa de Kharoubia.

El coronel Fernández Silvestre va enviar de Larache el capità Laquillo, un tinent i 40 genets espanyols que van acompanyar a la missió francesa tota la jornada, i han pernocat en un campament.

El-Kharoubia, 19.—La missió francesa que presideix M. Regnault va fer ab la etapa de Kharoubia.

El coronel Fernández Silvestre va enviar de Larache el capità Laquillo, un tinent i 40 genets espanyols que van acompanyar a la missió francesa tota la jornada, i han pernocat en un campament.

El-Kharoubia, 19.—La missió francesa que presideix M. Regnault va fer ab la etapa de Kharoubia.

El coronel Fernández Silvestre va enviar de Larache el capità Laquillo, un tinent i 40 genets espanyols que van acompanyar a la missió francesa tota la jornada, i han pernocat en un campament.

El-Kharoubia, 19.—La missió francesa que presideix M. Regnault va fer ab la etapa de Kharoubia.

El coronel Fernández Silvestre va enviar de Larache el capità Laquillo, un tinent i 40 genets espanyols que van acompanyar a la missió francesa tota la jornada, i han pernocat en un campament.

El-Kharoubia, 19.—La missió francesa que presideix M. Regnault va fer ab la etapa de Kharoubia.

la desaparició brusca del matrimoni sense donar compte de la seva marca al Ajuntament o a la Diputació, com estan obligats a fer.

Rifa de Madrid

Madrid, 20, 2 tarda. En el sorteig d'avuy de la Rifa de Madrid han sortit premis ab els majors: Primer premi, 150.000 pessetes, número 27.900, venut a Barcelona.

Segon premi, 60.000 pessetes, número 18.664, despatxat a Saragossa.

Tercer premi, 40.000 pessetes, número 25.788, venut a Barcelona.

Premis ab 3.000 pessetes, números: 10.755, Alacant; 3.788, Sevilla; 10.081, Palència; 11.224, Màlaga; 33.298, Madrid; 23.960, Valencia; 1.767, Lleida; 8.325, Alacant; 2.997, Cadix; 29.101, Valencia; 33.682, Caceres; 22.344, San Sebastián; 24.210, Saragossa; 28.622, La Linea; 5.917, Màlaga; 5.581, Madrid; 13.126, Madrid; 32.305, Madrid; 4.414, Logroño; 25.611, Madrid; 5.946, Reus; 27.800 Almeria; 10.837 Barcelona; 36.585 Padron; 14.759, Barcelona; 14.769, Saragossa; 13.509, Jerez; 18.116, Madrid; 18.777, Alacant; 36.280, Badajoz; 11.158, Alacant; 30.672, Palma; 38.514, Tarragona; 37.327, Barcelona.

Les Cortes

Madrid, 20, 2 tarda. Preguntat per la data de reunió de les Cortes, el senyor Canalejas ha contestat:

—Aquesta data pot tenir dos plausos: el mínim, que aspira el diumenge de Pasqua, i el màxim, que acaba en principi de maig, ab que s'haurà de reunir el Parlament pera llegir els presuposts del 1913.

Al Consell d'Estat

Abans de rebre als periodistes en el seu domicili, el senyor Canalejas havia assistit a una reunió celebrada en el Consell d'Estat, pera posposar el seu càrrec al nou conseller senyor marqués de Figueroa.

En la reunió han pronunciat discursos els senyors Canalejas i Gullón, elogiant els dos personals que adormen al nou conseller.

Viatge.—De Cadix

El senyor Canalejas ha dit que's proposa passar la Setmana Santa a Sevilla, ab la seva esposa i el seu fill major, i que'l Rey anirà aviat a Cadix, a inaugurar les obres del port.

Els ferits ab motiu del enfament ocorregut ahir en la tribuna de la plaça de Sant Ferrn de Cadix, són tres lleus, segons les notícies oficials.

El ministre de Gracia i Justícia anuncia que avuy surt d'aquella capital pera estar demà a Madrid i assistir al Consell que ha de presidir el Rey.

Els portuguesos

Un diari publica una carta firmada per variis vehins de Orense en que protesten de quel' contraband de armes pera Portugal augmenta a ciencia i paciencia de nostres autoritats i que en els partits judicials de Orense, Portugal, com els emigrants portuguesos tractant despreciosament als naturals del país.

Defunció

Ha mort a Madrid don Frederich Pérez Juana, arxiprest de la Catedral de Madrid.

Els fondistes

Madrid, 20, 4 tarda. Els fondistes i hostalers han entregat avuy una nota al ministre d'Hisenda ab el fonament de les peticions que l'altra dia formularen, fent mençó de les contribucions, impostos, arbitris i gabelas que satisfan per l'exercici de sa industria.

L'embaixada al Vaticà

Entre les candidatures pera l'embaixada d'Espanya al Vaticà se cita a don Alexandre Grollard, que ha sigut variis vegades ministre i president del Consell d'Estat, figura en la extrema dreta del partit liberal i té 82 anys d'edat.

Serie de banquets

Com se recordarà, el dia d'apertura del present curs, celebrà el senyor Canalejas ab un banquet als carderats i altres tant fets ab la magistratura el dia d'apertura dels tribunals.

El tercer acte d'aquesta serie's verificarà el diumenge pròxim i serà en honor del exercit.

Dona pretext al banquet la jura de la bandera, que's verificarà a Madrid el pròxim diumenge.

El banquet serà servit al vespre, al ministeri de la Governació, i el número de comensals ascendirà a 50, entre ells tals capitans generals, els directors de totes les armes i instituts i els generals de la guarnició de Madrid i sos contorns.

Durant l'acte, al qual se vol revestir de gran solemnitat, pronunciarà un discurs el senyor Canalejas.

Enterro don Pi i Arsuaga

Madrid, 20, 5 tarda. A un quart de cinc de la tarda s'hi celebrarà el funeral de don Pi i Arsuaga al cementiri civil del Est.

El ferretre ha sigut tret pels carrers del Centre i col·locat en un cotxe mortuori tirat per quatre cavalls.

Un cop al cotxe, el ferretre ha sigut embolicat ab la bandera del partit republicà federal.

Obria la marxa un piquet de la guàrdia municipal montat a cavall.

Seguia l'estandart de «La Sociedad del Libre Pensamiento».

Als costats del cotxe mortuori anaven els viuers del Congrés, ab atxes enceses, i quatre maoers.

Les clufes les duyen els senyors La-mana, Morote, Miranda, Valdivieso, López, Peris i Gualal.

Presidí el dol els senyors Canalejas, comte de Romanones, Arcarate i variis individus de la familia.

En l'acompanyament, que era molt nombros, hi hem vist als senyors Garcia Prieto, Luque, Barroso, Melguades Alvarez, Pau Iglesias, Soriano, Cambra, Requejo, Moya, Jordi Silveira, Guir de los Baños, Castro y Casale, de-sada, Vincinti, Pau Salmerón, Ruiz Valarino, Navarro Reverter, Barrio, Labra, marqués de Figueroa, Largo Caballero, Merelles i molts escriptors i artistes.

Entre les coxes n'hi havia un de gal·la del Congrés i un altre pié de coronas, entre elles un del partit federal de Villanueva y Geltrú, que ha sigut portada per una comissió d'indivius expressament de dita població pera assistir al enterro.

A les cinc ha quedat dipositat el cadavre al cementiri del Est.

Vaants de diputat

Ab la mort del doctor Esquerdo i del senyor Pi i Arsuaga són dies les vacants de diputat per Madrid.

Quan siguin notificats al Congrés, s'acordarà procedir a eleccions parcials per aquesta capital.

El Directori federal

Morix consignare que del darrer Directori del partit federal, compost de 7 individus, n'han mort 5: els senyors Benet, Torres Murillo, Rosell, Latorre i Pi i Arsuaga.

De Cadix

Cadix.—A conseqüència de les ferides rebudes ahir a enfonsar-se una de les tribunes aixecades pera presenciar el pas de la professió cívica, ha mort el sàbater Joan Avilés.

Han acudit a donar el pesam a la familia i entregant-li un donatiu el ministre de Gracia i Justícia, l'alcalde de Cadix i el senyor Moret.

El Gran Teatre de Cadix presentava ahir l'aspecte de les grans solemnitats.

Al entrar el senyor Moret fou ovacionat.

Presidí el senyor Arias de Miranda.

L'alcalde de Cadix va pronunciar un discurs dient que la ciutat rendia un tribut de respecte i gratitud a les representacions del país i del Govern que han vingut a enlaira.

Un secretari va llegir algunes composicions poètiques.

El senyor Aura Bonnat, en nom del president del Congrés, va saludar a Cadix i digué quel' Parlament ha fet tot lo possible pera que fossin glorificats els legisladors de Cadix.

Al aixecarse'l senyor Moret fou objecte d'una ovació que va durar 10 minuts.

El senyor Moret, un xich emocionat, va començar ab un exordi en el qual digué que al recordar lo que's commemorava no pot pensar perquè solament sap sentir.

No's tracta—dix—de citar fets, sinó de compendre'l significat de les paraules. Al parlar de les Cortes de Cadix cal dir d'ahont varen sorgir, com varen nèixer, que varen fer i quin fastre han deixat.

En parafrasis eloqüents, interrompits tot sovint ab aplaudiments, recorda les glories d'Espanya, que ab els grans capitans, els més grans del món, dominà ab Orumba i l'Amèrica i ab Lepanto a Orient.

Parla de Joan de Austria, de Hernan Cortés, de Santa Teresa de Jesús, de Fra Lluís de Granada i de Cervantes, que va fer la llegenda espanyola.

Després vingué'l sigle de les tristeses, s'oposant a les nostres glories i als nostres enemics anaren avençats.

Fà historia dels regnats de Felip III i Felip IV, del regnat de Carles V i del adveniment de Ferrn VII. Recorda com els monarques espanyols varen acudir a Napoleón, la estratègia de Bayona pera que Carles IV abdiqués, i les ambicions de Napoleón de cenyir la corona d'Espanya al front del seu germà Josep Bonaparte.

El plan de carreters

Madrid, 20, 9 15 nit. A dos quarts de sis s'ha reunit en el Congrés la comissió que entén en el projecte de distribució dels 7.000 kilòmetres de carreters.

Les obligacions

El ministre d'Hisenda no ha rebut encara de sos companys els dats que té sol·licitats pera fer un balanç exacte de les obligacions pendents de pago en el presupost en curs o per veniments.

Opereta

L'empresa del Gran Teatre ha encançat al mestre Breton l'arrapada a la escena espanyola d'una opereta del mestre austríac Lear.

Sobre un procés

L'Ejército Español, parlant del procés incoat al ex-alcalde de Gandesa per calumnia a la guàrdia civil, diu quel' referent ex-alcalde ha tractat de promoure una absurda competència valguet de la influencia de sos protectors, i aplaudeix al jutge de Gandesa per no haver entaulat la competència.

Més del discurs

Cadix.—Seguix el discurs del senyor Moret.

Recorda ab quina habilitat i engany s'apoderaren els francesos de nostres places fortes, i la frase de Napoleón: «Ja no'm detindran les columnes de Hèrcules».

Però'l país aixecà'l cab, ab el Dos de Maig, la Llibertat estava en peu. El poble i la Llibertat acabaren ab el per del Dr. Napoleón (Ovació).

Detalla l'assaut que prestaren els pobles americans, dedicant un salut de gratitud a l'Argentina.

Després del Dos de Maig hi hagué'l canvi que l'exercit francès no era amo ni del terreny que trepitjava.

Josep Bonaparte va escriure al seu germà l'emperador Napoleón, dient-li: «Un finch que combatre a una nació entera. Tots els espanyols estan contra mi. Vostres glories moriran a Espanya».

Passa a exposar com nasqué l'idea de les Cortes de Cadix i dedica parafrasis a cantar les glories gaditanes, recordant la noblesa i les proeses de Cadix.

Llegeix articles de la Constitució de 1812, negant que estiguin inspirats en la francesca.

Combat a la reacció.

Dedica parafrasis a la dona, l'amor a la patria de la qual la ennobleix i dignifica.

Seguix comentant ab elogi els articles de la Constitució de Cadix. Ara mateix—diu—el partit governant anglés copia de les Cortes de Cadix, apelant a una llei pera procurar la solució d'un gran conflicte.

Termina dient que ab fe i amor a la patria sorgirà l'Espanya nova. Cada un dels seus individus té que ferse fort. Si no, no hi haurà patria feliç i pròspera i tornaran els dies de Bayona, sense les glories del Dos de Maig i Cadix (Ovació).

Fa el resum el ministre de Gracia i Justícia.

Elogia al senyor Moret, dient-li mestre del saber i la eloqüència.

Elogia també les glories de Cadix i salut, en nom del Govern, a l'aquesta població.

Al terminar la vetllada, el consell de l'Argentina, don Angel Picardo, dona les gracies al senyor Moret pel parafrasis que ha dedicat an aquella nació i al president de la Unió, senyor Saenz Peña, recordant l'apoyament prestat a Espanya ab motiu de la guerra ab els Estats Units.

Filtraió

Madrid, 21, 12 30 matinalda. Els regidors senyors Quejido, Barrio i Garcia Cortés, han girat una visita al dipòsit municipal del carrer de Albert Aguilera, ahont se reparteix cada dies el petroli pera l'alumbrat públic.

De l'inspecció feta resulta que tots els fanals porten un cinquanta per cent de menys de la quantitat de petroli que devien treure.

Banquet.—Drets de representació.

La direcció de la Societat d'Autors ha obsequiat ab un banquet íntim al autor de «Los dos Pilletes», M. Decourcelles.

L'escritor francès ha tractat ab la directiva de la Societat de la forma de cobrar els drets de propietat de les obres franceses traduïdes al espanyol i representades a l'Argentina.

Les ordenances

de Duanes

La Direcció de Duanes prepara la revisió de les ordenances de Duanes, ab el consell dels senyors de Cambrés de Comerç, Associacions Navilres, Consignataries, etc.

La sal

Diu «Espania Libre»:

Segons sembla han arribat a Madrid representants d'un grup anglés, els quals ofereixen, si l'estanch de la sal se porta a cap, pel privilegi durant 30 anys, un canon anual de 45 milions de pessetes, comproment-se a que no rebassi de deu cèntims el kilo la puja que experimenten en el mercat nacional el preu del producte.

La comissió que entén en el plan de 7.000 kilòmetres de carreters s'ha reunit al Congrés.

Sembla que la minoria republicana, en l'estat de certs antecedents, troba ara tant de dificultat en el plan, i que les minories de la comissió el comt baten, retrassant-se, per lo tant, el dictamen.

Una comissió de fabricants de farines de Madrid ha visitat al senyor Ruiz Jimenez, pera quevarse de la protecció que la companyia dels ferrocarrils

La epilepsia, histèria, convulsions, vertíges, tremolors, rodaments de cap, insomni, migrales, neuràlgies reumàtiques, palpitations de cor, desordenaments, afecció, pèrdua de memòria i de més accidents nerviosos, se curen sempre present l'acreditat ELIXIR BERTRAN.

Venda: Farmacia Bertran, P. Junqueros, 2

J. Marsans Hof y Fills

Valors, Cupons, Giros, Cambi de Monedes, Comptes corrents, Viatges

(RAMBLA CANALETES, 2)

del Mitgda condeix a les fàbriques de Saragossa.

Ha sol·licitat la comissió que l'Ajuntament intervingui en l'assumpte a fi de sol·licitar de dita companyia la equiparació dels preus en farines i blats.

Ha ofert l'alcalde tractar del assumpte, a qual efecte presentarà una moció relacionada ab la pretensió dels fariners madrilenys.

Els Notaris

En la instància presentada pels notaris al senyor Canalejas en el propòsit de febrer, formulen tres peticions de forma alternativa: que se suspengui pera l'actul des de d'aspirants els efectes del real decret de juny de 1911, a senyor del qual les notaries tercera classe han de proveir-se en el torn d'antiguitat; si an això no hi hagués lloch que's reservin als aspirants la meitat de les vacants que's produïxin, o en últim terme, que's limiti el número de crides que hagin de ferse pera la provisió de vacants.

Combinació diplomàtica

Sanucia pera molt aviat una extensa combinació diplomàtica queindrà com base la provisió d'una plenipotencia.

Lo que diu l'Uraiz

En una intervenció que publica «Espania Nueva» ab el senyor Uraiz, aquest explica la seva intervenció en la darrera crisi ministerial de la següent manera:

El senyor Canalejas me va enviar un recado pel nostre comú amic el director del «Diario Universal», demanant-me hora pera véurem.

Jo li vaig contestar ab molt gust, i quedarem en quel' senyor Canalejas

Diputació

— Abir matí va reunir-se la Comissió Mixta de Reclutament baix la presidència del senyor Prat de la Riba.

— Han sol·licitat pendre part al concurs anunciat per la província de díes places de dactilògraf, els següents senyors: Lluís Rimbau, Francisco Llaer, Jaume Andreu, Antoni Pagés, Joaquim Gay, i Joseph Reyné.

— Ab matí de la festa d'ahir la tercera sessió de la Comissió Provincial corresponent a la present setmana se celebrà avuy.

— Han visitat al senyor Prat de la Riba, l'alcalde de Begàs acompanyat del diputat senyor Mico i dels senyors Broca i Pemaner.

— Baix la presidència del senyor Prat de la Riba, s'ha reunit a la Diputació la ponència administrativa del Patronat de la Escola Industrial, tractant de varis assumptes econòmics d'aquell Patronat.

Dinàmica atmosfèrica

El temps per avuy a l'Europa central i meridional.

Dimars plourà a Anglaterra meridional, França fins a Austràlia, Galícia, Cantàbria i conca del Duero.

Va arribar a Irlanda la borrasca anomenada ab mar grossa fins a les costes de Portugal. Continuarà el regim de ventallat del Mediterrani superior, que darrere Catalunya al darrer d'un centre tempestuós situat a les boques del Ròdan, ab vents forts de mestral.

Avuy continuarà el regim de borrascos del Canal de la Manxa fins al nord d'Espanya, ab mar grossa i plujes cap al centre continental. També persistirà la perturbació del Mediterrani superior ab grans onades i plujes cap al Adriàtic. La vessant atlàntica del nord d'Espanya quedarà dintre de la tempesta cantàbrica, i la vessant mediterrània dintre del sistema tempestuós del mateix mar i més intensament que abir a Catalunya.

D. PUIG.

Borsa

Cambis facilitats per la Casa J. Marsans i Fills

Barcelona 20 de març.

Sessió del matí

Operacions Quota

4% Interior fi mes. 85,30 85,30 85,30

Ac. F. C. N. Espanya fi mes. 97,50 97,50 97,50

Ac. F. C. G. G. G. fi mes. 97,50 97,50 97,50

Ac. F. C. G. G. G. fi mes. 97,50 97,50 97,50

Premi del or

Operacions Quota

4% Interior fi mes. 85,30 85,30 85,30

Ac. F. C. N. Espanya fi mes. 97,50 97,50 97,50

Ac. F. C. G. G. G. fi mes. 97,50 97,50 97,50

Ac. F. C. G. G. G. fi mes. 97,50 97,50 97,50

Sessió de la tarda

Operacions Quota

4% Interior fi mes. 85,30 85,30 85,30

Ac. F. C. N. Espanya fi mes. 97,50 97,50 97,50

Ac. F. C. G. G. G. fi mes. 97,50 97,50 97,50

Ac. F. C. G. G. G. fi mes. 97,50 97,50 97,50

Madrid i places banc. 9 d. n. 93 %, dany

Londres 90 dies. 23,78 d.

Paris xech. 27,21 d.

Paris xech. 7,65 d.

Deutes del Estat i del Municipi

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

Obligacions comptat

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

Accions fi mes

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

Accions comptat

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

Borsa de Madrid

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

Darrera hora

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

Borsa de París

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

Cambis de la tarda

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

F. C. Nord d'Espanya fi mes.

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

Borsa de Londres

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

Les sessions d'ahir

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

Al matí el Borsí tanca:

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

De la tancada de dilluns a la cinch

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

Les sessions d'ahir

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

Al matí el Borsí tanca:

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

De la tancada de dilluns a la cinch

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

Les sessions d'ahir

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

Al matí el Borsí tanca:

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

De la tancada de dilluns a la cinch

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

Les sessions d'ahir

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

Al matí el Borsí tanca:

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

De la tancada de dilluns a la cinch

Operacions	Dinar Paper
4% Interior fi mes.	85,30 85,30 85,30
Ac. F. C. N. Espanya fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50
Ac. F. C. G. G. G. fi mes.	97,50 97,50 97,50

de Norts, 3 d'Andalusos, 1 de Plates

de Norts, 3 d'Andalusos, 1 de Plates i 1 menys d'Alacants. La paritat ab franschs a 775 demostra que estem 0'26 sota cambi de Norts, i a cambi d'Alacants i d'Andalusos.

Les Plates surten a 95'03 i a Borsa han tancat a 95'70.

La tancada completa de París no havien arribat encara.

Rebley.

Anuncis oficials

Societat Anònima Successora de Cuadras y Prim

Desdel dia primer d'abril pròxim, tots els feiners, de nou a dotze, se pagarà en les ofices d'aquesta Societat el cupò n.º 19 de ses accions.

Barcelona, 20 de març de 1912.—El president, Baró de Cuadras.—El director, R. Picart.

MERCATS DE COTO

Telegrams facilitats per D. L. Mala y Pons, de Barcelona

21 de març de 1912

Mercat de Liverpool

Obre	Alia	Beixa
Mars-Abril	5'88	—
Maig-Juny	5'85	—
Juliol-Agost	5'85	—
Setembre-October	5'74	—
Novembre-December	5'74	—
Janer-Febrer	5'71	—

Telegrams 12'15

Vendes 8.000.

Obre	Alia	Beixa
Mars-Abril	5'88	—
Maig-Juny	5'85	—
Juliol-Agost	5'85	—
Setembre-October	5'74	—
Novembre-December	5'74	—
Janer-Febrer	5'71	—

Tanca Liverpool

Obre	Alia	Beixa
Mars-Abril	5'88	—
Maig-Juny	5'85	—
Juliol-Agost	5'85	—
Setembre-October	5'74	—
Novembre-December	5'74	—
Janer-Febrer	5'71	—

Mercat de Nova York

Obre	Alia	Beixa
Mars	10'44	—
Maig	10'40	—
Juliol	10'50	—
October	10'44	—

Telegrams segon.

Obre	Alia	Beixa
Mars	10'44	—
Maig	10'40	—
Juliol	10'50	—
October	10'44	—

Tanca Nova York

Obre	Alia	Beixa
Mars	10'44	—
Maig	10'40	—
Juliol	10'50	—
October	10'44	—

Telegrams d'ahir a les 11

Obre	Alia	Beixa
Mars	10'44	—
Maig	10'40	—
Juliol	10'50	—
October	10'44	—

Tanca Nova York

Obre	Alia	Beixa
Mars	10'44	—
Maig	10'40	—
Juliol	10'50	—
October	10'44	—

Telegrams d'ahir a les 11

Obre	Alia	Beixa
Mars	10'44	—
Maig	10'40	—
Juliol	10'50	—
October	10'44	—

Tanca Nova York

Obre	Alia	Beixa
Mars	10'44	—
Maig	10'40	—
Juliol	10'50	—
October	10'44	—

Telegrams d'ahir a les 11

Obre	Alia	Beixa
Mars	10'44	—
Maig	10'40	—
Juliol	10'50	—
October	10'44	—

Tanca Nova York

Obre	Alia	Beixa
Mars	10'44	—
Maig	10'40	—
Juliol	10'50	—
October	10'44	—

Telegrams d'ahir a les 11

Obre	Alia	Beixa
Mars	10'44	—
Maig	10'40	—
Juliol	10'50	—
October	10'44	—

Tanca Nova York

Obre	Alia	Beixa
Mars	10'44	—
Maig	10'40	—
Juliol	10'50	—
October	10'44	—

Telegrams d'ahir a les 11

Obre	Alia	Beixa
Mars	10'44	—
Maig	10'40	—
Juliol	10'50	—
October	10'44	—

Tanca Nova York

Obre	Alia	Beixa
Mars	10'44	—
Maig	10'40	—
Juliol	10'50	—
October	10'44	—

Telegrams d'ahir a les 11

Obre	Alia	Beixa
Mars	10'44	—
Maig	10'40	—
Juliol	10'50	—
October	10'44	—

Tanca Nova York

Obre	Alia	Beixa
Mars	10'44	—

Pàgina Artística de LA VEU

Excavacions y troballes. - Art antich y modern. - Pedagogia artistica. - Museus y Coleccions. - Art nacional y extranger. - Curiositats barcelonines. - Ressenya de conferencies. - Exposicions locals y forasteres. - Llibres y Escoles. - Noticies de concursos y de tot lo que pugui interessar als artistes y als industrials d'art

118

(Fig. 6.) — Sacrifici d'Ifigenia. Fresc de Pompeya al Museu de Nàpols.

De la pintura grega

Jo'm resisteix a creure que quan desapareix una obra d'art com la «Gioconda», o tantes altres que's han desaparegut, res d'ella, fora de la materialitat del objecte, se perdi per sempre més, y que'l tresor artistic de la humanitat ne quedés desminuït, gens ni mica per la seva pèrdua. És com quan se mort un home de poderós esperit, que ademés de la seva ànima immortal, queden encara son esperit y inteleccte que duren en les obres que ell ha creat, en els seus deus deixebles y fills, y en mil paraules y accions seves, que van ressonant y produint sos efectes eternament després de la seva mort.

Una persona moral, com la Gioconda, té també la seva vida, produeix els seus fills, intervé en altres esperits y dura en ells, fins quan s'es moria. Així la «Gioconda» (aquell retrat de la dona immòvil, que somriu), va inspirar desseguida tanta y tants altres quadres de la escola milanesa, va pertorbar directa o indirectament la obra de Rafael, de Luciano y de tants altres pintors del cinquè, i per quatre segles va anar vivint en si mateixa, y en els altres, fins a produir, encara als nostres dies, la seva última filla, aquella dona laica, ab les mans plenejades, que presideix la decoració de l'Institut de Ciències, al hemisfèric de la Sorbona.

La pintura antiga, indirectament, també viu en nosaltres; tota ella s'ha perdut, però tota ella corre y circula en les invencions modernes; el que n'és una mica expert ne veu el rastre del gran art antich, en mil coses del present, que semblen novetats, però que son reedicions de coses velles.

Encara la poesia va sortir poch a poch dels papirus grecs d'Egipte; l'altra setmana eren llargues escenes d'una tragedia nova de Sòfocles: «Els Arkers...» però que's pot esperar ja de trobar, ni en les excavacions dels santuaris de la Grecia, ni en l'Orient, dels grans frescos decoratius, o dels quadres de cavallet, que ell admiraven els antichs, potser més, encara, que les més excel·lents escultures.

Les primeres relíquies que's queden de la pintura grega (deixo a part de parlar dels frescos prehelènics, de Creta y de Tirint), les primeres obres pròpiament gregues de pintura, son unes estelles de marbre, trobades a la Tesàlia, en les que hi ha pintades figures votives de colors clars, quasi monocromes, y ab plecs dels vestits senyalsats ab línies blanques; com els pintors de l'Edat Mitjana y els bizantins feyen ab ratlles d'or les línies dels ropatges quan no tenien els recursos del clar y fosc. Son aquestes estelles del segle VI, abans de Jesucrist, quan la Grecia va treballar en la seva formació artistica y comensar a aparèixer els tipus principals de l'escultura... y en aquest moment ja hi intervenien els pintors; perquè les figures de les estelles funeràries pintades tenen molt de parell y semblen ésser l'origen dels tipus que's troben en relleus de les estelles escultòriques y de les que's tenim tan llarga serie.

D'una mica més tart son dos altres

productes pintats, ja més abundants: els sarcòfags de terra cuita de Clazomenes y els vasos grecs de figures negres, principalment de les fabriques d'Atenes. Tant els sarcòfags de Clazomenes, com els vasos pintats d'aquest estil, tenen la decoració dividida en zones horitzontals d'escenes historietades, ab multitud de figures que van en faixes paraleles en la panxa del vas o en les parets del sarcòfag. Els colors son poch, tres o quatre no més, també poch en les composicions de la pintura mural y en les obres dels grans mestres decoradors dels temples o dels palaus. Sembla que ab tan poch recursos, tan poch colors y aquesta divisió de la paret en zones paraleles, els pintors no poguessin fer obres de gran valor; però ben mirat, és lo mateix que passa ab els primers pintors mitjuevals. També ells acumulen les escenes en els retauls per explicar moltes coses; els colors son també sempre's mateixos, no hi ha tampoch aubien, ni fons per les figures, y a pesar d'això, com ens encanten desseguida per la seva simplicitat y bellesa! S'han de conèixer, per exemple, les tires d'escenes superposades per Giotto en les parets de la capella de Padua, per poder comprendre per què's grecs se's estimaven també tant, els frescos dels seus primitius, que eren per a ells lo que per nosaltres els pintors de l'Edat Mitjana.

Aquesta pintura monumental decorativa devia anar progressant, de la mateixa manera que ho podem veure en els vasos, fent-se les faixes cada vegada més amples, reduint-se les escenes y el número dels personatges, guanyant en majestestat expressió y bellesa, les figures y la composició. Era a la segona meitat del segle V, quan aquest estil sever se va portar a la perfecció per un pintor insigne, el més gran artista que potser hagi tingut la Grecia en tots els temps. Y de les seves obres, totes perdudes, naturalment, alguna cosa podem comprendre per la gran influència que va tenir en les coses d'art y en els artistes de la seva generació y de la següent. Era un foraster, vingut a Atenes, de les illes de la mar, de la jònica Tassos, home ciat en la llum del arxipèlag, d'hont ne sortien sempre's grans renovadors de l'art y la cultura grega. Havia pintat ja a Placèa un fresc famós, representant Ulises que mata als pretendents y del qual podem reconèixer algunes figures, malament copiades, en vasos y relleus, fins d'èpogues molt posteriors (Fig. 1, 2, 3). El vulgar pintor de vasos, el més escultòric que modelava un sarcòfag de terra en la fluyana Etruria, recurien sovint en aquestes figures de Polignoto, com avuy els grabadors de cromes van a buscar en la cema de Leonardo, o als desposoris de Rafael, el repertori de figures per les seves estampes y recordatòries.

Cimon va encarregar a Polignoto la decoració d'un gran porx d'Atenes, y el mestre pintor y els seus col·laboradors el van omplir de tres composicions, que com una trilogia s'intendaven els tres moments de la lluita secular dels atenencs ab els barbares orientals. El primer, allà en els dies mitològics, quan al costat de Tesu combatien les amazones; el segon quasi historietat de la seva participació en la guerra de Troia, y el tercer, ben modern, de la batalla de Maraton, quan encara Atenes estava tota jove de la seva gloria. Els frescos de Polignoto van impressionar tantament al tothom, que a Atenes, fins els artistes del taller de Fidies n'estaven suggestonats y s'han reconegut figures del relleu de les Panatenes, que son segurament imitades de les pintures que havia fet Polignoto en el porx de Cimon. Per fortuna nostra, els pintors de vasos se's poden també a copiar en les terrines industrials més o menys fines, y es en aquestes escenes en miniatura, dels plats y oïles que difiren, que

hem d'endevinar tristament lo que eren aquell seguit de formes nobles de geses hermostissims y revestides de la més alta bellesa ideal a que pot arribar la nostra especie.

Se comprén força bé lo que devien ser aquestes composicions de Polignoto, ab personatges més grans de la mida natural, encontorns de línies precises dibuixades al pinzell y els ropatges de

d'una pintura grega's fa particularment difícil, perquè les referencies literaries son escasses y molt sovint les còpies poden provenir de dos models antichs també diferents. El sacrifici d'Ifigenia, a més del quadre de Timantes, podria ser representat per un altre pintor, y el malaventurat copista de Pompeya, barrejar figures de tots dos quadres, l'Agamenon de Timantes y la Ifigenia de

(Fig. 1.) — Vas pintat representant Ulises que mata als pretendents ab figures tretes d'un fresc de Polignoto.

grans taques de colors simples, el roig, el blau, el morat y el groc encés que veiem en alguns vasos blancs d'Atenes d'aquest temps. Polignoto no indicava'l paisatge més que sumariament; la terra ondulava, y alguns personatges se veyen no més de mitg cos en amunt, per fer l'efecte d'un segon terme; els rostres quasi inexpressius tenien el principal interès en la bellesa, en la elegancia exquisida de la seva forma. Faria mal en judicar algrà la hermosura d'aquestes nobles criatures dels frescos d'Atenes pel cap que reproduim (Fig. 4), tret d'una tomba d'una ciutat provinciala de la Etruria, y en el que's veu no més que un reflexe amanerat del gran estil.

Poch temps després, la pintura fa un gran pas, inventant-se la perspectiva y els colors al tremp. D'això se'n profiten dos grans artistes també jònics, de les ciutats de l'Assia: Zeús y Parrasios, y dels que'n sabem nul anèdotes vingudes de fonts literaries, però dels que's fa encara molt difícil compondre la especial naturalesa del seu art. Pinten encara en poch colors, devengades ab un de sol; el seu valor no es pas la expressió, ni el sentiment, ni el color, sinó solament la bellesa de la forma. El quadre de cavallet, de Zeús a Costona, pagat a pès d'or, era una taula ab un cap de dona que volia ser Helena, però d'una tal maravellosa bellesa, que era ben digna, segons deyen, de ser la disputada pels homes y la protegida pels deus.

D'aquesta escola, pòrser, es ja el tan recopiat quadre de les tres gracies agrupades donantes les mans que trobem repetit en un fresc de Pompeya, en mil escultures y relleus y fins en un mosaic del Museu de Santa Agata a Barcelona, y la composició del qual encara va ser imitada per Rafael en

un altre pintor. Els originals devengades eren diferents, no més que per les subtilissimes variacions de la forma dels personatges y el sentiment (que son les coses verament essencials de l'art més que la composició). És com qui avuy, d'un cromó de la última escena de Jesús, volgués conèixer si deriva de la pintura de Fra Angelico o del fresc de Leonardo o del Gurrlandino.

Es un treball tan difícil aquest de refer tot un món d'art, tristament perdut, que s'hi ha d'anar ab molta cura. El qui compari així superficialment un altre fresc de Pompeya (Fig. 7) y un relleu del Capitoli, els quals representen tots dos l'Andromeda deslliurada per Perseu del drac, creuarà tot desseguida que convengen els dos a un original comú, igualment imitat pel decorador pintor que pel decorador escultor que ha fet el relleu, y ab tot y la semblansa potser derivin de dos models ben diferents. En el fresc de Pompeya l'heros acaba d'arribar, ella està encara enmascarada d'un braç a la roca y té's ells plens del llarch ensomni ab que esperava al jove cavaller que la tenia de deslliurar. La mateixa posició de les figures se veu en una moneda de l'Assia y en un petit relleu de Nàpols. En cambi en el marbre del Capitoli la dona baixa sola relleuant quasi sobre la roca humida hont estava empresonada y mira ja a l'heros ab dalt que no ha de fer més que exteindre la mà per recullir-la. Aquesta composició, ab aquestes variacions, se troba en molts altres relleus dels sarcòfags y es ben possible que hi hagués dos quadres originals, també diferents, y que representessin la escena en dos moments de diferència.

De totes maneres l'estil d'aquests pintors del segle IV se comença a compondre una mica; falta sempre'l paisat,

(Fig. 4.) — Cap d'un fresc, decorant una tomba etrusca a Corneto.

el seu quadre de les tres gracies del Museu de Chantilly.

El temps ha cambiat, desde's l'iles herostics de l'estil sever. Parrasios feia també un lisen, com Polignoto, però deyen que semblava alimentat per roses, de tan fi y sensual que era, y ab tot y això les condicions tècniques del estil devien haver variat molt poch. És com en la tragedia; els dramas de Eurípides, d'estructura son semblants als de Esquil, encara que d'esperit siguin ben diferents, com també del ideal y la expressió dels personatges la composició de la tragedia es ben semblant. Deu derivar d'un original d'aquest temps el nostre quadre, representat en el mosaic d'Empuries, del sacrifici d'Ifigenia, tret potser del que va pintar Timantes, un competidor de Parrasios, y que'l guanyava ja pel sentiment y un valor psicològic de les figures. Lo que era aquest quadre de Timantes, del seu sacrifici d'Ifigenia, no es pas ben clar; sembla que més tart els pintors romans de Pompeya copiaven d'un altre original algunes figures, com de la noya que fa resistencia y l'han de portar al altar a la força (Fig. 5). És segur que hi havia en el quadre de Timantes una famosa figura velada d'Agamenon que surt també en sarcòfags y altres representacions (Fig. 6), però l'agrupació noble de les figures, ab tots els principis homèrics voltant l'ara del sacrifici, sembla correspondre millor al original en el nostre mosaic d'Amurias que en el fresc de Pompeya, al qual tenia la figura velada, coneguda per tradició.

Moltes vegades aquesta identificació d'una copia o serie de copies romanes

ge y lo pintoresch de la composició; les figures tenen el seu principal interès en la propra bellesa, y estan agrupades de la manera més senzilla, quasi totes en un plan sense termes allunyats. El color era encara secundari; el primer colorista, en el sentit modern de la paraula, se pot dir que fou Apelles. Era també de la jonia, sensual y refinat en el color y en la forma, y digna del nom que té, de pare de la pintura. Havia fet una Venus naixent de les onades, de la que'n tenim varies imitacions en escultura; la hermosa forma femenina està sempre representada no més fins a mitja cama en les escultures; en la pintura's devia veure encara a dintre l'aigua tot el troc inferior. S'estirava cavells per escòrrels, la cabellera es humida fins en els marbres tristos que imiten el quadre d'Apelles. Havia fet moltes altres pintures, principalment de la vida d'Alexandre: en un mosaic de Pompeya hi ha una escena de la batalla d'Arbeles, ab les mateixes figures, que també's troben en un sarcòfag. És curiós que les llances dels guerrers perses, totes dretes, tenen aquell acostarse a separarse del quadre de les llances de Velázquez, que dona tant la impressió de l'allunyament y del aire que hi ha entre mitg.

Al arribar a aquest punt, els fabricants de vasos d'Atenes han deixat de pintar en les seves terrines els motus y figures que han sigut de moda durant els segles anteriors. Al comensar la tercera centuria, la vaixela d'Atenes es d'un negre llustrós uniforme, que no's dona cap nova indicació dels estils de la pintura. Per això's conèix menys la pintura d'aquest temps que

(Fig. 7.) — Perseu y Andromeda, fresc de Pompeya al Museu de Nàpols.

la dels dies heroics de Polignoto. Y per això son tan estimables les descripcions que dels quadres fan Plini, Plutarch y Luciano. Aquest últim, per exemple, descriu minuciosament un quadre famós d'un deixeble d'Apelles, Aetion, que representava les noces d'Alexandre y de Roxana, hont els dos esposos son acompanyats per un estol d'amors en el còs de la cambra nupcial. La detallada descripció de Luciano per força tenia que temptar als pintors del Renaixement, y Rafael y el Sodoma la van repetir cada ún a sa manera, en una hora per això quan encara no's coneixien els frescos de Pompeya, ni la famosa pintura de les noces d'Aldobrandini, trobada a Ostia, y que es el millor esclairiment del text de Luciano, per lo que toca al estil.

Tant aquesta pintura d'Ostia, com les últimes descobertes a Pompeya, a la «villa» item, que son uns frescs únics, per ara, ab les figures de mida natural, les més boniques que ni may se podien somiar de descobrir... Tots aquests documents ens donen una vaga idea de lo que era l'estil dels pintors alexandrin y veiem que les figures humanes son encara en un planol sense llunyanes com en els temps de Polignoto, sigle hont ja han consegut una bellesa més personal y la expressió, sentiment y clar y obscuro y riquesa de matons en el color que la fan tan moderna. Sobre tot es capital també l'interès psicològic de les figures, moltes vegades; com en la escultura, les obres dels pintors de vien expressar el torment de les contraries passions, la lluita interior del fons de l'ànima humana. Poches pintures antigues y modernes, per exemple, dos non idea de les tempestats del món moral, com es aquesta figura de la Medea del Museu de Nàpols, meditant la fi funesta dels seus fills (Fig. 8). Altres vegades els frescos de Pompeya ens ra produeixen composicions més amables d'heros y dees tendrament enlaçats, ab tanta morbida gracia que sembla com si Tiziano hagués anat a donar-li lliçons de la seva ciencia de la bellesa corporia.

No a ensenyar sinó a apèndrehi com prenem ara que hi va anar Tiziano com Rafael en els models grecs y en els van revestir els pintors grecs més de lo que's pensàvem. Cal la dia son més els casos que trobem d'unió inconscient en aquestes grans mestres, quan, copiant d'un sarcòfag o d'una escultura o de un estuch, anaven a reproduir els models dels frescos y quadres de cavallet antichs que en el sarcòfag o l'estuch malament se reproduïen. Les altres invencions de la lum y l'impressióisme del color y de l'atmosfera, del paisatge y del retrat... y tantes altres coses de la nostra pintura moderna, també indirectament ens han vingut de l'antiguitat classica. No son invencions gregues (pel grec lo capital es sempre la forma humana), però alexandrin y romanes, a Roma aquestes invencions fan també maravelles que no tenen res que enveja a la pintura moderna.

S'ins vagan parlar d'un altre tíia y de com les seves lliçons ens han arribat fins avuy.

J. PIJOAN.

Notes sobre art

Encara que tinguem un concepte universal de la vida, ordinariament la imitem als sers organitzats y a les plantes; y en la natura, tot es igualment viu. Les idees de temps y espai, bé y mal, bellesa, mort, fora d'aquell criteri ordinari que tenim del món, no tenen tampoch cap sentit.

Això ja vol dir que l'artista deu cercar la bellesa y l'harmonia dins de si mateix, perquè l'harmonia de la natura tampoch es lo que nosaltres anomenem bellesa, que es manifestació de l'esperit. La natura no fa més que fecundar, y el somni d'aquest es la bellesa, que es quelcom que no més se dirigeix a l'home y vé de l'home. Perquè, si'ns situem fora d'aquest món de con-

ceptes en que per força hom de viure, prax ens es impossible pensar sense odiar y abatreure, podem veure que desde aquest punt de vista, l'obra del més gran artista es tan falsa respecte a la natura, com la del últim; y en cambi, respecte a l'esperit, en la muda que's donem una imatge més universal, una síntesi més completa, o solament una vana aparència, fàcilment venient més o menys relativa, respectuament. (Pobre artista, si's pot anomenar tal) el qu's limita a la topia de lo real! Però hi ha l'extrem opor sat: el que tot ho cerca dins de si mateix. Aquest cau en una fantasia buida, perquè l'esperit ha de ser fecundat per tot lo viu que's volta, ja que en art, tot lo que no correspongui a una realitat, a quelcom de concret, es una fantasia sense interès.

L'artista, en la seva obra, ens d'una el criteri que té de la vida, y a l'vogada la idea que ell té de l'art. Ens mostra altre orde de coses, perquè la seva reflexió especial, davant del món diferent absolutament de l'habitual, es transporta a un món en que les idees son forma. Y per això no es artista qui

(Fig. 8.) — Medea, fresc de Pompeya al Museu de Nàpols.

únicament dibuixa bé, pinta ab traça, fa retrats que se semblen, imita els objectes, dona una impressió real d'ells etc.; sinó aquell que, abarcant més relacions entre les coses, ens dona un tot proporcionat a la nostra capacitat, una imatge més fonda de la vida; el que separa lo essencial de lo purament accidental, el qui desentraña la natura de les coses y les explica ab major simplicitat; el qui'ns revela l'ordre.

Y es ben cert que nosaltres plens de certes coses que son belles, y trobem que unes ho son més que altres, sense tenir en compte que la imatge que's encisa es ben nostra, que no és altra som els creadors d'ella, però la nostra concepció, en aquell moment, es aquell objecte. Va sense dir, d'aquells divorces que han de ser los imatges segons els caps. Però hi ha més; segons lo que hi ha en cada cap. Cal, segons la intuïció més o menys gran, aurà de lo superficial a lo essencial de les coses; y segons la riquesa de coneixements, associarà aquells dades de la realitat a un nombre més o menys gran d'imatges, ab lo que tates que n'ayran. V això reafirma lo que hem dit abans, o siga, de quel'entencament de bellesa es nostre y prou, puix la major objectivament (dintro ara ara) no tenen per finalitat la bellesa, sinó

(Fig. 9.) — Relleu ab la copia d'un fresc de Polignoto.

(Fig. 6.) — El sacrifici d'Ifigenia. Relleu d'un era

Si la dona s'abandona ab els prejudicis que tenim en favor de les coses que s'ajeyen continuamente, y al perfum de simplicitat antiga, respondrà a lo que podem anomenar nostre prejudici erudit y sabi.

No fa pas molt temps que han fet una estàtua a Voltaire, en la qual l'escriptor m'encheymentant els punts de vista que el caracteritzen, ha proposcion les idees rebudas. La representada enterament nua, y tant magre com era en l'original, se pons diuen.

(Seguirà.)